

108067

A-17

MÉHÉSZETI

KÖZLÖNY

Kolozsvár 1918.
Január.
XXXIII. évfolyam
1. szám.

Az Erdélyi Méhészegyesületek hivatalos közlönye.
Kiadja az Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Felelős szerkesztő: Győrfi István.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület méhtelege.

Megjelenik rendes
viszonyok között
havonta legalább
1 ívnyi terjedelemben.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy évre 6 K, felévre 3 K. Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület tagjai az évi 6 korona tagsági díjért ingyen kapják. A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére: Kolozsvár, Pap-utca 6. sz. küldendők. Pénzküldemények kizárólag a pénztárhoz (Kolozsvár, Bocskai-tér) irányítandók.

ERDELYI MUZEUM

204 * 1918. MÁRCZ 21

KÖNYVTÁRA.

Tartalom: 1. Jövő. 2. A méhek etetése cukorral. 3. A jövő képe. 4. Hogyan mentettem meg méhcsaládjaimat a biztos éhenhalástól? 5. A méhek átlakolása. 6. Reflexiók a tordai vándorgyűlésről. 7. Vegyesek. 8. Előfizetőinkhez. 9. Szerkesztő postája.

Méhtörzseket

sőt egész méhtelepeket veszek bármilyen méretű kaptárokban. — Küldje el ajánlatát, megjelölve a kaptárak minőségét, a keretek méretét, a család állapotát és mézzel meddig vannak ellátva a családok?

A méheket, ha az időjárás megengedi, már márciusban veszem személyesen át.

Mézet, viaszt

állandóan veszek a legmagasabb napi ár mellett.

Én BÁRKINEK

az összes méhészeti cikkekről és műlépről képes árjegyzékemet **INGYEN** elküldöm.

RITZMANN LAJOS

kereskedelmi méhész és műlépgyáros,
ÓKÉR (Bácska).

A Szegedvidéki Méhész-Egyesület

Kasos méhcsaládokat, sőt egész méhészeteket, méhsonkolyt állandóan vásárol

Ajánlatok pontos ármegjelöléssel az Egyesület elnökségéhez (Szeged, Osztróvszky-utca, 4. szám)

GÉPÉSZEK SZAKLAPJA

címen rendes heti mellékletet ad ki a

MOLNAROK LAPJA,

(Budapest, V. Csáky-u. 12.),

amely a gyakorlati szakemberek részére valóságos tömegét adja tapasztalatoknak és útmutatásoknak. Mutatványszám ingyen kérhető.

Szőlőoltvány!

A háborus állapotok miatt leszállított árakon eladó:

1 éves gyökeres fás oltványok:

a) Borfajok	ezre	600 K
b) Csemegefajok	"	700 "
c) Csabagyöngye	"	800 "
d) Számszoros és piro, De-lavaré	ezre	400 "
e) Gyökeres zöld oltvány	"	1000 "
f) Ripária Portális gyökeres	"	100 "
g) Rupestris Montikula gyök.	"	140 "
h) Ripária Berlandieri gyök.	"	280 "

Nagyobb mennyiség vételénél árendedmény.

Árjegyzéket küld:

Molnár Mihály

Abaujszántó.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület Kolozsvárt felállított **Központi műhelyében** elvállal mindenféle kaptár

készítést, szállít keretlécet postán vagy vasuton bármily mennyiségben, s ezenkívül más — fából készíthető méhészeti eszközöket. — Megrendelések az **Erdélyrészi Méhész Egyesület** elnökségéhez intézendők. (Mészáros-u. 3.)

Mézet, viaszt, sonkolyt

:: :: legmagasabb napi áron vesz az :: ::

Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Megkeresések ez ügyben Dr. Zsögön Béla postatanácsos, ügyvezető alelnökhöz intézendők. (Kolozsvár, Bem-utca 9.)

A HÁBORÚBAN kétszeresen fontos tudni, hogyan lehet a telekkönyvbe a tulajdonjogot bejegyezni bekebelezésre nem alkalmas okirattal, okirat nélkül, sőt akkor is, ha a tulajdonos elhalt vagy ismeretlen helyen tartózkodik. — Az erre vonatkozó könyvet 4 korona 50 fillérért bérmentve küldi a Kiadóhivatal. ::

A legjobb mézelőfa a japán akácfa július, augusztusban nyílik, mikor is nem igen van már egyéb és többet nyílik, mint a közönséges akácfa 1, 2, 3, 4 évesek darabja 20, 60, 80 és 90 fillér ;
:: 6 éves 2 korona, százanként feleárban. ::
Mézelő, sokat nyíló, egyben szép díszbokrok darabja 40 fillér, száza 38 korona, sok fajban. (6-8) KREBS ZOLTÁN, Szarvas.

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközszükségeiteinket, ugyszintén a többi méhészeti kellékeket a szigoruan szolid, jóhírnevű és már 31 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél
Budapest, I., Attila-utca 91. sz. szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok újdonságot tartalmazó, az 1916. évre szóló főárjegyzéke méhészeti útmutatóval együtt szívesen ingyen és bérmentve küldetük. * * * * *

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYI MÉHÉSZEGYESÜLETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
KIADJA AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET.

Felelős szerkesztő:
GYÓRFI ISTVÁN.

Társszerkesztő:
GÁL IMRE,
az udvarhelyvármegyei Méhészegylet titkára.

Jövő.

Sejtelmes szorongással mondjuk ki e rövidke szót: Jövő!... Kimondásakor a gondolatok végtelen sor gyul ki elménkben s keblünkben felviharzik az ellentétes érzések árja. Gondolatvillanással bejárjuk a múltat, aggodó mérlegeléssel melléje állítjuk a jelent, számítunk, összeadunk, kivonunk, keressük a nagy ismeretlent: a jövőt! Hiábavaló minden lázas okoskodás: a sejtésnél, a „talánnál“ tovább nem juthatunk. A múlt történéseit éles elmével szétszedhetjük, okokról, eredményekről ítéletet mondhatunk, a jelen folyását bölcs belátással vezethetjük, de a *jövő* határánál letompul az ész, megszűnik a bölcselkedés s marad egyedül a *remény*.

Remény nélkül félelmetes, kétségbeejtő ellenség a jövő. Reménnyel a várva várt, kibékítő, felemelő, bátorító jóbarát! Szenvedtünk, eredménytelenül küzdöttünk a múltban? Szívünkben kierősül a remény suttagó szava: nézz a jövőbe, a jövő megadja mind, mit szorgalmas munkádtól, megtagadott a múlt! Sikerekben gazdag múlt után, ha kétség lankasztja meg a munkás karokat, keblünkben kigyul a remény tüze, bevilágít a jövő sötét homályába, megmutatja a kitartó munka napfényes mezőit s megacélosodnak a lankadó karok.

Jövőbe néző, jövőt kereső méhészek reménnyel ke-

ressetek, reménységgel várjatok. A remény beköti a sívárult sajtó sebeit, a remény megsokszorozza a hív munkás fogyó erejét! A remény szent kapocs az ég és föld között, végteleníti a véges jelent. Reménnyel szívünkben felülemelkedünk a változó, muló történéseken, az örökkévalóság gondolatába olvasztjuk össze a múltat, jelent s jövőt; bizó magunk erejének elégségessége elnémitja a kétségek, a csüggedés, a félelem érzéseit és tudunk, akarunk hinni *jövőnkben*, munkánk, kitarató szorgalmunk jövő sikerében.

A jövő küszöbén állva *hitet, reményt kívánok minden méhésznek*: a jövő kárpótolja a múltat, a jövő megsokszorozza a meglevőket, hogy legyen ez év valóban mindnyájunk számára *boldog új esztendő*. Szerkesztő.

A méhek etetése cukorral.

A méheknek cukorszörppel szükségből vagy haszonból való etetése az utóbbi években hazánk méhészei között állandó vita tárgyát képezi. Előidéztek ezt részben az abnormis időjárások, részben a háború alatt a méz árának rohamos emelkedése. Az 1910 év előtti időkben Magyarországon arról, hogy az állam olcsó cukrot adjon a méhészeknek feletetés céljaira kevés szó esett, ha volt is szükség, ha nem. Most azonban megindult egy áramlat, melynek részben célja volna az állam által adományozandó olcsó cukor feletetésével a mézhozamot szaporítani s így a méhészetet jövedelmezőbbé tenni, részben nyári etetésével, részben a méhcsaládoknak télire cukorral való betelelésével a méz elszedése mellett.

Kérdés tárgyát képezi az is, hogy a méheknek az őszi szükségből való etetése káros következményekkel járhat-e s nem célszerűbb-e a tavaszi etetés, ha már a méhcsaládok erre szorulnak?

E fölött a kérdések fölött hosszasan lehetne tárgyalni és vitatkozni, de mert az időnk rövid s a vándor gyűlésnek más tárgyai is vannak, igyekezni fogok röviden e kérdéseket megvilágítani s határozati javaslatomat előterjeszteni.

Mielőtt e kérdések tárgyalásába kezdenék, szükségesnek tar-

tom az előzmények rövid ismertetését. A folyó évi nagy szárazság következtében a mézelési időszak három utolsó hónapjában tehát július-augusztus és szeptember hónapokban a méhek egyes vidékeken semmit sem gyűjtöttek. Azok a méhészek tehát, akik abban a reményben, hogy ezekben a hónapokban még lesz hordás és cukrot is, ígéret folytán kapnak, a mézet kipergették és jó áron eladták, keservesen csalódtak, mert télire nem volt mivel méh családokat beteleljk. Akik mürajt készítettek vagy késői természetes rajt kaptak-ezen méhcsaládok szintén etetésre szorultak. Ily körülmények között s főképp az alföldön, ahol a tisztas méz az idén nem töltötte meg a kaptárokat, a méhészek feljajdultak, cukor adományozásért folyamodtak.

A földművelésügyi minisztérium a cukor adományozásának a kieszközlését részben a cukorral való etetésnek káros hatása miatt, részben, mert a cukor rendszeres adományozása a méhészeket kapzsiságra szoktatná megtagadta.

Ezen okból a Szegedvidéki Méhész Egyesület október 14-ére Szegedre országos méhészeti értekezletet hívott össze. Ezen az értekezleten az edélyi méhész egyletek nem vettek részt, tehát az ott hozott határozatot magukéva nem tehetik. Ez a vándorgyűlés van hivatva a cukor kérdésben határozni, illetve annak állandósítása mellett, vagy ellene állást foglalni. A szegedi értekezlet határozatilag kimondotta, hogy „a méheket ősszel *szükségből* a kellő elővigyázat és szakszerűség mellett minden veszély nélkül lehet és kell is cukorral etetni és hogy az őszi helyesen keresztül vitt etetés miatt a méhek vérhast nem kapnak.“ Kimondotta az értekezlet azt is, hogy jövőben külön-külön, de idejekorán lenne kiutalandó az őszi és tavaszi megfelelő cukormennyiség.

A méheknek természetes tápláléka a méz. A cukor, mely br. Ambrozy Béla szerint nem is egyéb, mint elfajzott mostoha testvére a méznek a méhek rendszeres téli tápláléka nem lehet, mert ennek feltétlenül káros következményei lesznek úgy a méhészre, mint a méhekre. A cukorral való betelelést csakis kényszerből lehet alkalmazni — akkor is nagy körültekintéssel és szak tudással. Számtalan tapasztalat bizonyítja, hogy a cukorral etetett méhcsaládok 50—60 0/0-a elpuzztult még a tél folyamán, vagy ha részben életben maradtak, tavasszal annyira legyengültek, hogy azoktól azon évben semmi eredményt várni nem lehetett. Én magam is kísérleteztem úgy kristálycukorral, mint denaturált nyers

cukorral s az eredmény bizony részben vérhas, részben pusztulás volt. Kísérleteztem tavasszal is; kristálycukrot mézzel vegyítve adtam méheimnek, az eredmény ez esetben elég jó volt, a mennyiben az etetett méhcsaládok a gyümölcs virágzásra kifejlődtek s így az első hordást is ki tudták használni.

A tavaszi etetés tehát, mivel addig amíg a méhcsalád kifejlődik s a természet kibontakozik millió meg millió virágaival, honnan a méhek bő táplálékot s fölösleges igazi virág mézet gyűjthetnek — nem káros, sőt hasznos, de a tavaszi etetésnél is csak akkor érhető el a kívánt eredmény, ha a cukorszirupba mézet is veyyitünk, amely invertálja a cukrot, s a fiasítás táplálására virágor felhasználásával alkalmassá teszi. Nagyon természetes, hogy olyan esetekben mikor a méhésznek — akár saját hibájából akár a természet mostohasága miatt — vagy szárazság sok esőzés stb. következtében — megfelelő méz a betelelésre rendelkezésre nem áll, — kénytelen a méz mostoha testvérehez a cukorhoz folyamodni, s méheinek azt adni.

Hogy a f. évben több helyen és több méhésznél a méhek őszi etetése szükségessé vált azon nem lehet megütödni. A tavaszi hordást úgy a gyümölcs, mint akác virágzást a méhek a legtöbb helyen kihasználták s a jó családoknál meg is teltek a mézkamrák. Abban a reményben, hogy normális időjárás lesz s nem következik be a július—augusztusi minden virágot elhervasztó szárazság a méhészek egy része kipergette az összes családok mézkészletét s azt jó áron értékesítette. Annál nyugodtabban tették ezt, mert egyik-másik méhész egylet és szaklap a tagjaiknak etetés céljából az államtól cukor kieszközlését ígérte, sőt akadt olyan is, aki a cukor árát előre beszédte tagjaitól.

A méhészeknek egyrésze tehát önhibáján kívül jutott bajba s mert az időjárás sem kedvezett, méltán jajdultak fel — látván méhcsaládaik leendő pusztulását. De számtalan méhészt tudnék megnevezni, aki cukor adományozás iránti kérelmében beismeri, hogy ő bizony kipergette és eladta minden mézét jó áron azon reményben, hogy őszi etetésre cukrot kap. Ezt az eljárást méltán nevezhetjük kapzsiságnak és ha megtette egy gyakorlott méhész, mennyivel inkább megtenné egy kezdő gyakorlatlan méhész.

Én magam sem a tavaszi, sem az őszi cukorral való etetésnek híve nem vagyok — azt határozottan károsnak tartom. Még a tiszta mézzel való serkentő etetés is veszedelmes, különösen a

kezdők kezében, mi lenne akkor, ha a cukorszörppel való ösztavaszi, sőt nyári etetést is behoznók. A Szegeden elhangzott szakvélemények is nagy óvatosságra, körültekintésre és szaktudásra intik azokat a méhészeket, akik cukorral akarnak etetni. A szakvéleményt adók közül egyik, amint a Magyar Méh 1913. egyik számában panaszolja: 120 méhcsaládot telett be süveg cukorsziruppal. A 120 családból elpusztult télen 30, tavasszal újból 30 s a megmaradt családok is oly gyöngék voltak, hogy alig tudtak életre vergődni. Igaz, hogy magamagát hibáztatja azzal, hogy nem találta jól el a vegyítést. Most mondja meg nekem valaki, hogy ha azt a cukorszörpöt nem egy kémiai gyár állítja elő, hanem a méhészre bizzuk, mi következik ebből? az, hogy 99%-a a méhészeknek a vegyítést nem találja el s méhcsaládainak 60% elpusztul s 40% hasznavehetetlenné lesz.

A szegedi értekezleten hozott határozatból, valamint a Szegedvidéki Méhész Egyesület által kiadott „Szakvélemények a méheknek cukorral való etetése kérdésében“ című füzetből az tűnik ki, mintha Magyarországon is, mint Németországban és Ausztriában a méheknek cukorral való etetését rendszeressé akarnák tenni a mézhozam gyarapítása céljából.

Magyarországot az Isten a méhészkedésre teremtette. Ha voltak és lesznek is szűk esztendők mézélés tekintetében, kellő előrelátással méhcsaládaink fentartásáról tudunk gondoskodni, ha nem vagyunk kapzsiak, ha nem szedjük el a méhcsalád minden mézét s ha gondolunk jövőre is.

A magyar méz, különösen az erdélyi, a világ legjobb méze, ezért olyan keresett cikk. Ha ezt meghamisítjuk s cukorszirup felzetésével szaporítjuk mézhozamunkat, vége lesz a magyar méz jó hírnevének. Ehhez sem az állam, sem a komolyan gondolkozó méhészek hozzá nem járulhatnak. Németországban és Ausztriában mások a körülmények. Ott nem tudnak annyi természetes mézet termelni a mennyi elég lenne a közszükségletre; ezért hamisítják a mézet. Etetik a cukorszirupot nyáron is, de az már nem méz, annak se zamatja, se tápértéke nincs, egyenlő a cukorsziruppal.

Tiltakoznunk kell tehát, hogy Magyarországon is a cukorral való etetés ily célból hozassék használatba, még normális viszonyok között is, amikor minden szatócs üzletben lehet cukrot kapni, tiltakoznunk kell a magyar méz jó hírneve érdekében, de, tiltakoznunk kell azért is, mert a méhbetegségek költség-rothadás

vérhas a cukornak gyakori etetése következtében fokozott mértékben lépne fel és terjedne s amellet, hogy elsörendü mézünk hírneve lejárna s nem lenne oly keresett, méhcsaládaink elpusztulása is bekövetkeznék s ezen okból sem nyújthatunk segédkezet méhészetünk tönkretételéhez. Ne ily irányban fejlesszük az okszerű méhészetet, a méhészeti kultúrát, ne így igyekezzünk nagyobb mézhozamot produkálni, hanem természetes úton, erős esaládok tartásával, azok szakértelemmel való kezelésével, a méhlegelő javításával fokozzuk a mézhozamot, inkább legyen kevesebb tiszta és értékes virág méz, mint sok hamisított értéktelen cukorszirup méz.

A háboru közepette a méhészetben is egy új áramlattal állunk szemben. A jelszó: kihasználni a méhek munkaerejét cukor etetéssel való több termelésre. Ez az ut nagy veszedelmet rejt magában. Erre az utra nem szabad rá lépnünk, nem szabad teret engednünk annak sem, hogy ősszel a mézet elszedve, méhcsaládainkat cukorral teleljük be, tiltakoznunk kell mindkét irány ellen. Hazánk hírneves méhészei műveit olvasva ezt az utat ajánlani sehol sem látjuk. Szükségből etethetünk s etetnünk is kell a méheknek, de akkor is mézzel vegyítve. Maga Sötér Kálmán is azt mondja: „Övönk kell, különösen a méhállományukra féltékeny kezelőket a cukorral való etetéstől, mert elveszne a feletetett cukor és elpusztulnának a méhek is“.

Hogy a méheknek ugy az őszi, mint a tavaszi tisztán cukorszörppel való etetése káros, azt én nemcsak a saját, hanem a hosszú évek során át szakméhészek tapasztalataira támaszkodva állítom. Bármily sűrűségben invertálásra preparált állapotban vagy anélkül adjuk is be téli eledelként a méhcsaládoknak a cukorszirupot, az eddigi hosszú idők tapasztalata azt bizonyítja, hogy Magyarországon ez a méhcsaládoknak ártalmára volt.

Veszélyesnek és veszedelmesnek tartanám a cukoretetésnek állandósítását az annyi dicsőséget szerzett magyar méz jó hírneve érdekében, mert erre Magyarország méhészei nem szorultak rá s ha a folyó évben többen szenvednek is kárt, saját hibájukon okulva, jövőre óvatosabbak lesznek.

Dr. Balázs Ferenc.

Rokkant katonáknak a lapot ingyen küldjük!

A jövő képe.

A mit a tavasz kezdetén az ábrándos lelkek remény képében maguk elé tűztek, az nagy részben teljesedésbe is ment. A lefolyt 1917-ik év a székelyföldi méhészetet illetőleg — minden változottsága mellett is — kielégítő s ha a mi speciális helyzetünket nézzük, melybe az ellenség rombolása juttatott, elsőrendűnek mondható. Ez év a kezdők éve volt s ni pedig — fájdalom — tulnyomó részben azokká lévén, örülhetünk neki.

A tavasz minden szeszélyessége mellett, bár száraz és hideg volt, mégis kedvezőnek mutatkozott. Midőn sokan minden reményüket feladva aggodalmaskodtak, egy pár langyos eső és bő éjjeli harmat megindította a tenyészetet s május végén elkezdődött a rajzás eddig nem tapasztalt méretekben. Junius—július ideális méhészeti hónapokká váltak és a kiszálló rajok rég nem észlelt gyarapodást mutattak. Unoka és dédunoka rajok egymás után jöttek és a szabadjára eresztett paraszti családok 6—8 rajjal is előállottak. Mintha a megmaradt kevés számú méheink az összes kárt, a mit az ellenség és a postai késedelmes szállítás okozott bennük, helyre akarták volna hozni, oly lázasan működtek. Valóban csaknem teljesen rájuk voltunk utalva, amennyiben a távolból rendelt rajjaink nagy része eldőglött s igen kevés % érte meg a belakolást.

Ilyen viszonyok között úszott a gyönyörtől a lelkünk, ha méheinkre néztük és gyönyörűségünkben talán sok mindenről meg is feledkeztünk. Hogyne, hiszen még a rajbefogás is könnyebben ment, mint máskor és a rendkívüliségek egymást érték. Nálam 8 raj közül 4 egyenesen a kaptárba szállott. Csuda-e, ha ilyen körülmények között csödöt mondott a rajzás megakadályozása és az utórajok egyesítése körüli tudományunk? Hadd jöjjenek, az Isten adta, szükségünk van rájuk, s bizonyára gondoskodik is róluk. És sok tekintetben gondoskodott is, mert a rajzás nagy átlagban korán indult és olyankor ért véget, hogy 3—6 hét a rendelkezésükre állott. Ezt pedig annyira kihasználták, hogy az anyanevelésre szánt utórajok is önállóságra vergődtek.

Jött azonban a tartós, a heves kánikula, amely július 25-re teljesen bezárta a virágok kelyheit és megkezdődött a visszafejlődés stádiuma. Ennek dacára is a korai rajok annyira gyarapodtak és oly népesek voltak, hogy kölcsönös kisegítés után telelőbe

vittük őket. Csakhogy nem állott annyi méz és méztápláló anyag a rendelkezésünkre, hogy családainkat bőségesen elláthattuk volna. Csak annyira vihettük a dolgot, hogy áprilísig életbe maradjanak és a tapasztalat által megkövetelt mézmennyiségből bizony kimaradt egy pár kilónyi.

És itt előállhatna valaki azzal az okoskodással: még meleg ősz van és tovább az egyesítéssel. Ezt mi magunk is tudjuk s ha másképen nem lehet, a tavaszon fájdalmasan bár, de keresztül is visszük, de tekintsünk arra, hogy egy méhészetileg tönkretett vidékről van szó, a hol nem mindegy, hogy 1918 tavaszán 1 vagy 2 család felett rendelkezünk-e. Ha már a méheinket olyan állapotba hozhattuk, hogy a tavaszt elérjék, akkor reá szolgáltunk arra, hogy az illetékes tényezők reánk tekintsenek.

A háború bebizonyította az egész világ előtt, hogy a méhészet maga nem szórakozási, hanem igen fontos gazdasági ág s így annak az elpusztított vidékeken való minél gyorsabb helyreállítása elsődrendű gazdasági érdek. Valósággal telítve van a levegő Erdély helyreállítása gondolatával. És ha már másképp nem tehetjük az erdélyi méhészet helyreállítását, mint a megkímélt kevés család felszaporításával, akkor ne tegyük ki azt, amit elértünk, a folyó évi nagy rajállományt, a mi az ellenséges pusztítás jelentékeny $\frac{0}{10}$ -át teszi ki, pusztulásnak.

Ha a méhek szállítása bizonytalan ideig elháríthatatlan akadályokba ütközik, a tavaszi méz vagy cukor rendelkezésünkre bocsátása elődázhatatlan kötelesség. Fel sem tétélezhető, hogy ez elől az illetékes helyen kitérnének, mert itt nemcsak magán, de fontos gazdasági érdekről van szó. A vezetőségen van tehát a sor, hogy kellő időben tegye meg a szükséges lépéseket.

Márk Mihály, ref. lelkész.

A „Méhészet” szerkesztősége Ujpest

elvállalja az alábbi kaptárak szállítását:

1. Boczonádi-féle szabadalmazott 42-es vándor kaptár 24 NB kerettel árgyűzők szerinti árban.

2. Az 1. számúhoz teljesen hasonló beosztású és felszerelésű szab. vándor kaptár olyan 24 nagy keret-

tel, melyekben 2—2 B keret elhelyezhető.

Az 1. szám alatti kaptárak rakáron vannak s azonnal szállíthatók.

A 2. számú kaptár előzetes ajánlat után megrendelésre készül.

Hogyan mentettem meg méhcsaládjaimat a biztos éhenhalástól?

Tudjuk, hogy miért pusztult el annyi méhcsalád az 1917. év első negyedében: túlzott rajzás s így az erő megoszlása, hogy ne mondjam szétforgácsolása, a tarló virág kimaradása, a kezdő langyos tél s későbbben a dermesztő hideg...

December közepén éhen halt egy családom... Ijedten vettem róla tudomást s elhatároztam, hogy rajtam semmi ne muljon, megteszem a magamét s a Mindenható talán megsegít: kitelelnek, életben maradnak.

Vannak 3 keretsoros és amerikai kaptáraim. (Stümvoll-félék) Nem törődtem azon elmélettel, hogy a méheket télen nem szabad bántani, hanem nyugodtan kinyitottam a 3 keretsorosoknál az ajtókat (ablakokat csak rajnál használok, míg az építkezést befejezték) s megnéztem van-e még mézük, (összel elégnék mutatkozott) amelyeknek már kevés volt, annak mézes keretet adtam, amit attól vettem el, amelyeknek bőven volt méze. De sajnos a mézes lépek hamar elfogytak s miután előre láttam, hogy mi lesz, vármegyénkhez fordultam segítségért: rendes süveg cukorért, amit hálásan ismerem el — meg is kaptam, családonként 2·5 kg-ot számítva. Mikor az utolsó csöpp méz is tünőfélben volt, úgy február havában cukorral kezdtem etetni. Igen ám, dermesztő hidegben...

Eljárásom ez volt:

Tudjuk azt, hogy a méhek, hogy az éltető meleget el ne veszítsék, télen gomolyagba huzódnak össze, tehát ennek alapján jártam el: 1 kg. cukrot $\frac{3}{4}$ liter vízben főztem fel (később 1 l. vízben) s a cukoroldatot kissé langyosan, tiszta, öreg lép sejtjeibe öntöttem, iparkodva, hogy lehetőleg a lép felső felében legyen az oldat, miután tudjuk, hogy a költő ürben a felső részben nagyobb a meleg, mint az alsó részben. Az oldatot úgy adtam be a méheknek, hogy az üres lépeket (leghátsúl a feketék, amelyek rossz hővezetők lévén ablak helyett össze tartják a meleget s a vízgőzőket nem tartják vissza) lassan és nyugodtan kiszedtem mindaddig, míg méheket találtam, tehát a téli fészkek kezdetéig, s ide a téli fészkek közvetlen közelébe raktam be a cukoroldattal telt lépet. Így jártam el minden családnál hetenkint kétszer. Ugyanígy jártam el az amerikai kaptárakkal; itt lassan oldalt

csusztattam a tetőt, kivettem az üres lépek közül azt, amelyik a téli fészek előtt és után volt, a felső részükre cukros vizet öntöttem s lassan, nyugodtan, visszatettem. Sohasem törődtem az idővel, minden kedden és pénteken délben így jártam el márciusig, innen kezdve rendszeren délután vagy estefelé, rablástól sajnos — nem kellett félnem, miután folyton esett az eső és hideg volt április 25-ig. Így jártam el saját 21 családommal s kezelt 16 idegen családdal s egyetlen-egynek semmi baja nem lett. Megvanak mind és hatalmasak, egészségesek. S aki nem így tett? Aki nem merte a téli nyugalmat zavarni? Egy itteni idős méhészt 100 családjából 10 gyenge maradt, nem szólva azokról, kiknek egyetlen-egy méhcsaládjuk sem maradt meg. Pedig betegség nem volt nálunk, szegény méhecskék éhen haltak... mert gazdáik kényelmesek voltak.

Boldogasszony, Moson m.

Krausz Mózes tanító.

A méhek átlakolása.

Az elmúlt tél² enyhe és rövid volt, ami nagyon megkönnyítette a méhikék téli életét. Általában kevés mézet fogyasztottak, bőven maradt belőle az új ivadéknak.

A fiasítás korán megkezdődött a méhcsaládban. Már májusra egészen népes lett. Azonban a májusi hideg időjárás miatt nem sok hasznát vették a gyümölcsfa virágzásnak; de annál kedvezőbb volt a méhek életére a júniusi szárazság. Az akácvirágzás oly dús volt, amilyenre nem emlékszem. Csepegett az édes nektár belőle, alig győzték a szorgalmas méhikék elraktározni.

Május vége felé megkezdődött a rajzás. Egymás után szálltak ki a jobbnál-jobb természetes rajok, hogy új lakást keressenek. A méhcsaládok majdnem mind rajzottak; a méhcsaládok szaporodása igen jónak mondható, annyival is inkább, mivel az anyák párzása is jól sikerült. A méhészt alig tudta méhlokokkal ellátni a sok rajt, mert a deszkakaptárok ára is magasra főlemelkedett, aki maga nem értett a készítéshez, nem is volt kívül készítettessen, s emiatt igen sok méhészt kénytelen volt kasba fogni a rajt. Ez még nem volna baj, ha a kas átmeneti; csak hogy az átmeneti kasok készítése sincs még kellően elterjedve. A méhészt egyletek tarthatnának raktáron, mert ezek is elősegítik szakszerű méhészetet.

Okszerűen méhészkedni csak kaptárral lehet. De ha már kasba fogta a méhész a rajt, miként lakolja azt át a kaptárba?

Átlakolni, — míg a meleg idő tart, vagyis a méhikék kijárnak — mindig lehet. Azonban én az október hónapot tartom legalmasabbnak, mivel a méhcsaládban ekkor a fiasítás be van szüntetve. Nem kell félni a fiasítás meghülésétől, sem pedig a költésrothadástól. Már pedig ha korábban történik az átlakolás, az említett bajok könnyen előállhatnak.

Az átlakolás úgy történik, hogy a méhcsaládot a kasból kidoboljuk egy másik üreskasba akként, hogy az átlakolandó csupjára állítjuk és egy üreset borítunk rá. Abrosz (asztalterítő) vagy törlőkendővel körül tekerjük (kötjük), hogy a méhikék ki ne szabadulhassanak. Ezután elkezdjük dobolni alulról fölfelé szép csendesen az átlakolandó kast. Erre a méhikék neki esnek a méznek, teleszívják magukat. Mi egy-egy kevés időre a kopolást félbehagyjuk. Ismét újra kezdjük a veregetést, mire a méhikék esendes zümmögéssel fölmennek az üres kasba.

Egy néhány méh mindig marad vissza, de minket ne zavarjon. Üssük le a kast a földre egyszer az egyik, másodszer a másik oldalával úgy, hogy a lépek lapjukkal essenek lefele. Ezek könnyen letöredeznek. A méhikéket azokról seperjük a többiekhez. (A sepréshez mindig csak egy tollszárat kell használni s nem az egész tollseprőt, mert az utóbbi a méheket inkább ingerli.) A lépeket szabjuk keretekbe; ha nem akarnak megállani, kössük keresztbe raffiahárssal: tegyük a kaptárba és a méheket üssük be. Kész az átlakolás.

Pár nap múlva megvizsgálandó, hogy az anyja megvan-e? A lépek jól állnak-e a rámban?

A múlt évben a menekülésből hazajöve, december hó 20-án lakoltam át egy gyenge harmadrajt. Gondolám, hogy a kaptárban jobban kitelel, inkább lehetek segítségére. Volt három kilogramm méze, melyet elvettem tőle és eladtam. Visszaadtam neki a virágpóros lépeket (ötöt) és egy keretmézet. E hat kereten kitelelt pompásan. Tavasszal újra adtam egy mézes keretet s ma 30 kereten áll az átlakolt család.

A fentiekben leírom a méhcsalád átlakolását a kasból kaptárba azért, mert a gyengébb méhcsaládainkat csakis a kaptárban részesíthetjük a kellő gondozásban.

Reflexiók a tordai vándorgyűlésről.

— Jól lakott emberek gyűlése — ez volt a véle nénye a tordai vándorgyűlésről az egyik résztvevőnek, aki Szegedet is megjárta. Nem taszítjuk el magunktól a címet, mert jól tudjuk, hogy csak a jól lakott ember tud nyugodtan gondolkozni, az éhes ember a vadgesztenyét is cipónak, a kéket is zöldnek s a cukrot is méznek látja és csak akkor veszi észre, hogy vadgesztenyét evett, mikor már jól lakott vele és mikor már — nem egyébért, hanem hogy jól lakott — nyugodtan tud gondolkozni.

Két értekezlet zajlott le a szemünk előtt és csak az csodálatos mindkettőben, hogy itt is, ott is vannak szakemberek, akik homlokegyenest ellenkezőt állítanak. Szegeden az Alföld a cukor etetés mellett, Tordán pedig Erdély ellene foglalt állást. Hanem, hogy miért van ez, annak rövid a sora.

Szegeden azt mondták: Ausztriában, Németországban beválk a cukoretetés, az tehát itt is jó lesz, a cukor pedig már összetételénél fogva is alkalmas a méhek téli eleségeül. Tordán meg csak ezt: A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a cukor etetés Magyarországon a legtöbbször nem válik be.

Összefoglalom azokat az érveket, amiket Tordán felhoztak.

Amerikában meglehetősen beválk a cukoretetés, de az amerikai méhészek megállapították, hogy éghajlatonként, vidékenként másképp módosul az a *beválás*. Egy-egy helyt meg éppen sehogyse akar beválni. Ez tehát a szegedi határozat egyik gyöngéje. Minden országnak más az éghajlata, mások a viszonyai, *más országok után* nem indulhatunk el. Ami máshol jó, az lehet itt rossz. És rossz is. A tapasztalat (nem a szakvélemény) ezt bizonyítja.

A szegedi határozat másik gyöngéje maga a cukor. Cukor és cukor között különbség van. Amerikában *nádcukrot* használnak, nálunk meg répacukrot. A répacukorban pedig *hamuzsír* is van, mi nagyon könnyen megindítja az erjedés folyamatát.*

A harmadik gyöngéje az etetés. A szegedi határozatban a cukoretetés elé óvatosan odatették, hogy a *szakszerűen* elvégzett cukoretetés . . . Hát tisztelt méhésztársak, kereshetünk mi a magyar méhészek 80%-a között szakszerűeket? Amivel nem azt akarom

* Másfelől a méhek a cukor invertálása közben oly nagy mennyiségű fehérjét veszítenek, hogy testileg teljesen kimerülve végelgyengülésben pusztulnak el. (Szerk.)

mondani, hogy nem értenek a méhek kezeléséhez, mert ahhoz nagyon is értenek, hanem azt, hogy nem értenek a cukoretetéshez. Mert Amerikában is, ahol elég jól beválík a cukoretetés, olyan komplikáltan kell a cukrot elkészíteni, hogy annak olvastánál még a szakméhész is hátra esík a székeben. Nagy meglepedésre szolgál, hogy a vándorgyűlés közben kiderült, hogy a Tiszántúliaknak is az a véleményük a cukor etetésről, mint az erdélyieknek. Ők is tiltakoznak a nyári etetés, a magyar méz meghamisítása ellen. Ők csak azt nem vették jó néven, hogy a vándorgyűlés a szegedi határozat sorái között is olvasott, megvizsgálta, mi lenne a következménye annak, ha a méhészeket reászabadítanák a cukoretetésre. Hiszen igaz, hogy ők most szükségből kérnek cukrot, de ezt azzal az indokkal teszik, hogy az jó — és a méhész, az a bizonyos kapzsi méhész — így bizonyára etetni fogja méheít (az elébe tett német mintára) nyáron is, hogy olcsóbb cukorból drága mézet állítson elő. És végre kítűnt az is, hogy a megszorult méhészek 70—80⁰/₀-a csakugyan kapzsi volt. Saját leveleikből olvassuk: volt mézem, de eladtam . . . kérek cukrot. A tordai vándorgyűlés haszna abban is fog nyilvánulni, hogy ezután a méhészek okosabbik része óvakodni fog mézét október előtt eladni.

Ha összehasonlítjuk a szegedi és a tordai értekezletet, azt találjuk, hogy a szegedi a szakvélemények, a tordai pedig a tapasztalat megnyilatkozása volt.

Balázs Ferenc.

Vegyesek.

A tordai vándorgyűlés lefolyását tárgyalja az „Alföldi Méhészet” 1917 évi decemberi száma, melyet dec. 30-án kaptunk másod kézből, mivel a szerkesztőség címére járó cserepéldány úgy látszik valahol megakadt. Ez oknál fogva a kérdéses számban foglalt izetlen traktátumokra, lapunk következő számában kívánunk néhány rövid megjegyzést tenni. Addig is kérjük a méhész közönséget, olvassa el és hasonlítsa össze lapunk decemberi számából a gyűlés hiteles jegyzőkönyvét, a határozati javaslat eredeti szövegét, továbbá Balázs Ferenc dr. főtítkárunk megjelenő értekezését és hasonlítsa össze az abban foglaltakat az „Alföldi Méhészet” kérdéses számában foglaltakkal. Az összehasonlítás mindenkinek megmutatja, hogy mennyire lehet komolyan venni, az Alföldi Méhész vészkürtjét és sok felesleges beszédétől fog megkímélni minket.

Új egyesületek. A m. kir. földművelésügyi minster a Felső-magyarországi Méhészegyesület, az Erdővidéki méhészeti és gyümölcskertészeti egyesület és a Tiszántúli Méhészegyesület alapszabályait 104 659/917 szám alatt bemutatási záradékkal ellátta.

Újólag örömmel és testvéri szeretettel köszöntjük az ifjabb testvér egyesületeket.

A méz, mint szívbaj elleni gyógyszer. Dr. Loránt Géza aradi orvos-speciálista tollából vesszük a következő érdekes sorokat.

Naponta nagyobb adag mézet adok szívbajos betegeimnek és minden egyes esetben fényes eredményeket értem el. Igen figyelemreméltó egy harminchat éves nőnek az esete, aki asztmában szenvedett. Naponta voltak fulladási rohamai, sőt ez többször is megismétlődött nála. Meglepő javulást állapítottam meg, miután mindennap egy nyolcad kilogramm mézet ettettem meg vele. Mintha elvágták volna a rohamokat, úgy megváltozott a helyzet. Meg kell említenem egy harmincnégy éves embernek az esetét, aki véredényelmeszesedésben szenvedett. A szív állapota nagyon aggasztó volt, mert bizony rohamosan gyöngült. Mindennap sok mézet ettettem vele és a teljesen legyengült beteg rövid idő múlva jární tudott és csakhamar talpra állt. A legmelegebben ajánlhatom tapasztalataim alapján szívgyengeség minden esetében a mézet. Legjobb szeretném, ha minden szívbajos élne vele. Akinek módjában van, az igen jól teszi, ha naponta száz, vagy kétszáz gramm mézet használ el. Igen jó hatással van a mézlimonádé, amelyet úgy kell elkészíteni, hogy két-három evőkanál mézet összekeverünk pohárban egy citrom levével és felöntjük olyan ásványvizzel, amelyben nincs sok szénsav. Két vagy három tojássárgájának hozzáadása által igen nagy tápértékű élelmet tudunk ezáltal a szívbajosnak adni.

Karácsonfát állított az Erdélyrészi Méhész Egyesület ez év karácsony estéjén is a *rokkant méhész katonáknak*.

1917 folyamán közel 800 rokkant katonát nevelt az Egyesület a méhészetnek. Katonai részről elismeréssel kell megemlékeznünk *Waksmann* alezredes, nyugvó osztag parancsnok urról, ki megértő lelkesedéssel minden tekintetben munkatársa volt Elnökségünknek humánus és gazdaságilag oly értékes munkájában.

A tanfolyamot végzett rokkant katona méhészek számára rendezte Egyesületünk a karácsoni ünnepélyt. A szépen díszített karácsonyfa előtt Gyórfi István teol. akadémiai tanár imádkozott.

Utánna Waksmann alezredes úr és Dr. Balázs Ferenc főtítkárunk mondtak lelkesítő beszédet.

A nehéz idők dacára is megajándékoztuk új méhésztársainkat egyen-egyen 2 drb. diós és egy drb. izes kiflivel, 20 deka mézzel és 10 cigarettával.

Katonai részről jelen voltak még Muhilla főhadnagy; egyesületünk részéről Dr. Zsögön Béla ig. alelnök, Zsögön R. Mihály pénztáros és Kádár Elemér választm. tag.

Ha 52-ből elveszünk 38-at, marad 14. Ez az egyszerű kivonás tanít meg mindenkít a ma legnagyobb művészetére, a pénzmegtakarításra. Tizennégy koronát takarít meg mindenki évente, ha annak a budapesti reggeli lapnak az előfizetői közé lép, amelyik egyedül marad meg a régi előfizetési árak mellett. A „Pesti Napló“ ez az egyedüli lap. Csak a „Pesti Napló“ szerezhető meg továbbra is a régi, negyedévi 9.50 K., félévi 19 K. és évi 38 K. előfizetési árért, a többi lap felemelt $\frac{1}{4}$ évi 13 korona, félévi 26 korona és évi 52 korona előfizetési ára helyett. A régi áron, a régi terjedelemben nyújtja tehát a „Pesti Napló“ továbbra is a művelt magyar közönségnek az újságírás és szépirodalom legkiválóbb és érték tekintetében egyedülálló alkotásait. A publicisztika és írásművészet illusztris képviselőinek 60 magyar írónak legjobb, legragyogóbb munkáit a régi áron viszi el mindennap a „Pesti Napló“ az ország minden részébe, azokhoz, akik ha egyéb közszükségleti cikkeiknél nem is tudnak takarékoskodni, de legalább felhasználják azt, hogy az egyik legfontosabb közszükségleti cikköknél a mindennapi újságjuknál takarékoskodjanak. A „Pesti Napló“ kiadóhivatala (Budapest, VII. Rákóczi út 18.) módot nyújt ehhez mindenkinek.

Előfizetőinkhez.

Új évfolyam küszöbén állunk: új nehézségek, megpróbáltatások leküzdésére kell vállalkoznunk. A háború negyedik évét járjuk s a várva-várt béke még csak ígér, de nem sokat valósít!

Minden erkölcsi és anyagi erőnket sorompóba állítottuk, hogy tagjaink, előfizetőinkkel szemben vállalt kötelezettségeinknek becsületesen megfeleljünk. Három éven át híven megmaradtunk régi 4 koronás tagsági-előfizetési díjunk mellett. Tovább dolgozunk ilyen feltételek mellett nem lehetett. Maguk a tagok ren-

delkeztek és 1918-ra már a tagsági-előfizetési díjat 6 koronára emelték fel. Ma, amikor a méhészet reményen felüli jövedelmet biztosít a méhészeknek, hisszük, hogy senki sem fogja kifogásolni a 2 K. díjemelést.

Jövőre nézve igérjük, hogy lapunkat havonként fogjuk kiadni, de már a terjedelemtől a nagy papír hiány miatt, határozatlan nyilatkozni nem áll hatalmunkban.

Kérjük régi előfizetőinket, hogy szorgalmaskodjanak az új tagok gyűjtésében. Viszonzásul a szerkesztőség kíváló szakkönyvekkel jutalmazza a lelkes taggyűjtőket.

Előfizettek: Munkácsy Sámuel (1917) Horváth Kálmán (1917) Krausz Mózes (1915—17) Kuhár János (1914—18) Dobozi János (1916—17) Schmall Gyula (1917) Király János (1917) Gajdács Mihályné (1917) M. Szabó Sándor (1917) Kovács Márton, T. (1917) Kása András (1917) Munkácsy Sámuel (1917) P. Manu I. Leó (1917) Gonda Lajos (1917) Benedek Elek (1917) Szabó Gábor (1917) Seprényi Bálint (1917) Egri Gergely (1917) Ladányi Károly (1917) Gálík György (1917) Orbók Gyula (1917) Síma Mihály (1917) Ribár János (1917) özv. Szudár Mihályné (1917) Kolozsvári Károly (1917) Király Lászlóné (1917) Hanesz Ferenc (1917) Kiss János kiadóór (1918) Zöld Aladár (1918) Pásztói Tóth István (1917) Szentjóni János (1917) Antal Pál (1917) Wernóczy Viktor (1917) Rác Lajos (1917) Szép Imre (1915—17) Vincze György (1916—17-re 8 K. 1918-ra 4 K.) Kuck Annuska (1918) Kaczko Jánosné (1917—18) Peteán Manó (1917) Bulz Virgil (1918) Bihari László (1917-re 4 K. 1918-ra 4 K.) Háló Lajos (1918-ra 4 K.) Jancsó János (1917—18) Jánossy József (1918) Brendus János (1915—17) ifj. Szőke Sándor (1917) Kátai István (1918-ra 4 K.) Rankos József (1917) id. Józsa Sándor (1918) Tóth László (1917) Bede Sándor (1918) Balázs Dénes (1918) Benedek Sándor (1917) Irgalmas nővérek (1918-ra 4 K.) Abrán Albert (1917) Burián Endre (1917 II-ik félév) ifj. Ruzsa István (1917) Dienes József (1917 II-ik felére) Benke József (1915—18) Osváth Albert (1917) Krammer József (1918-ra 4 K.) Fodor Péter (1917) Bartos András (1915—18) Kovács Márton (1917).

(Folytatjuk.)

Szerkesztő postája.

Többeknek. Iróinktól türelmet kérünk; beküldött dolgozataikat rendre közölni fogjuk.

Érdeklődők. Méz piacon érezhető pangás állott be. Nem is lehet csodálkozni, hiszen a lelkiismeretlen spekulánsok annyira felverték a lánckereskedéssel a méz árát, hogy valóságos lukszus cikket csináltak belőle.

Lapunk jövő száma február elején jelenik meg.